

Portfolio – mangfoldighed, enkelhed og overblik.

Indledning.

I de år jeg har været censor og har undervist på C-niveau har jeg mødt lige så mange forskellige og finurlige portfolioer som elever/eksaminander. Det er godt og i overensstemmelse med læreplanens hensigt.

Nogle portfolioer er meget visuelle med kortere verbale overvejelser, mens andre er mere ordrige. Nogle er omfangsrige, mens andre er flotte – nogle er meget korte – nogle er der næsten ikke. I min egen undervisning er der kommet flere billeder på portfolioerne i takt med, at elevernes mobiltelefoner er blevet rene fotomaskiner, ligesom links til lydfiler og youtube.com er blevet hyppigere. På den måde imødekommer portfolioen elevernes forskellige måder at lære på. Portfolioer er kort sagt en mangfoldighed i kvalitet og kvantitet – ligesom så meget andet i den verden, vi lever i.

Det er imidlertid vigtigt at understrege, som jeg har gjort det på regionalmøder og i vejledninger og artikler om emnet siden 2005

- at portfolioarbejdet skal have et afgrænset omfang, som afpasses efter fagets centrale mål ”at skabe og forstå drama og teater”,
- at omfang og indhold af portfolioen kan – og meget gerne skal - variere fra elev til elev, da den rummer de personligt funderede faglige overvejelser over konkret materiale
- at den er et pædagogisk og fagligt redskab i et fag uden skriftlig eksamen, men med en skriftlig dimension
- at den ikke skal have en selvstændig karakter

Pædagogisk begrundelse:

Et af formålene med reform 2005 er ifølge hovedbekendtgørelsen, at eleverne ikke blot skal lære almendannelse, men også skal lære at lære (det studieforbereende). Det stiller krav til både lærere og elever i alle fag om at forholde sig til viden på nye måder. Som elev kan man ikke længere nøjes med at lære det praktiske og teoretiske stof i dramatik, man skal også gøre sig overvejelser over, hvordan man lærer det, ligesom man skal lære, hvilke sager fagets metoder og teorier er gode til at belyse, og hvilke de ikke egner sig til. Som lærer skal man i sin organisation og planlægning af undervisningen medtænke, at fokus skal omfatte, både hvad der skal læres, hvordan den enkelte elev bedst lærer det, og hvilke samspil faget kan indgå i med andre fag.

Faglig begrundelse:

Dramatik er det kunstneriske fag, hvis stof er mest flygtigt, fordi det opstår i mødet i nuet mellem værk og publikum – på den måde kan det ikke genskabes i sin egentlige form. Musikken har noder, som fylder meget - og digital musik. Billedkunsten malerier og skulpturer. Mediefag har dvd'er og strimler.

I det daglige arbejde på skolen er det elevernes egne kroppe, stemmer, ord og bevægelser, der er materialet. Der er en meget stor del af læringen, som kan blive u håndgribelig, og risikoen for uanvendelig tavs viden er til stede, hvis den ikke fastholdes og formuleres på skrift, i lyd eller billeder.

Virkelighedens varierede verden:

Fra mine mange møder med kolleger har jeg erfaret, at det går rigtig godt for faget med at leve op til de nye krav i reform 2005 – blandt andet på grund af portfolioen. Her har eleverne en platform, hvor de kan udtrykke deres viden med egne ord, formulere deres tavse viden og illustrere den fx med en skitse, et foto fra undervisningen (optaget med mobiltelefon), fra lærebøger eller nettet. Eller omvendt: lægge fotos og materialer ind, som de gør sig faglige, personligt funderede overvejelser over.¹

Nogle kolleger bruger portfolioen flittigt. De lader fx eleverne skrive portfolionotater som hjemmearbejde til en given lektie, hvor de har udformet et par arbejdsspørgsmål af typen ”forklar med dine egne ord hvilken betydning V-effekten har for forholdet mellem scene og sal?”, ”forklar med dine egne ord, hvilken forskel der er på psykologisk indlevelse hos Stanislavskij-skuespilleren og arbejdet med rollen i View-point teknikken?” – for så at give eleverne tid i lektionen til at arbejde praktisk med teknikkerne og notere, hvordan de personligt har arbejdet med rollerne, hvad der fungerede, og hvad der ikke fungerede – og hermed hvordan de lærte bedst. Ofte ligger denne del af portfolioarbejdet i slutningen af en lektion, hvor man samler op i fællesskab.

Andre kolleger har fundet frem til, at portfolioarbejdet er velegnet som afslutning på hvert af de 3-5 forløb, som udgør C-niveauet. Her samles op, og man bruger evt. en hel lektion til at sikre, at eleverne får nogle personligt funderede faglige overvejelser i portfolioen.

Et par stykker har formuleret deres kritiske syn på fænomenet på bloggen og skolekom.

Lokale forhold:

Mellem disse yderpunkter er der flere varianter. Det skal der være. Lokale forhold som tildeling af elevtid eller ej – og mange andre forhold spiller ind. Det vigtige er ikke, hvordan man tilrettelægger arbejdet, men at eleverne får mulighed for at honorere de krav, som ligger i læreplanen og i hovedbekendtgørelsen. Og så er det vigtigt, at man lokalt har aftalt en procedure for, hvad man gør, hvis eleven overhovedet ikke interesserer sig for den del af sin læring. Når proceduren skal aftales lokalt, hænger det sammen med, at der ikke kan udformes en central procedure for skoler, der vælger forskelligt: fx er der mange skoler med tildelt elevtid. De vil med rette vægte den del af elevens arbejde tungere end den skole, der har valgt ikke at tildele elevtid.

For øjeblikket er der fokus på ny skriftlighed, på progression og alle fags ansvar for elevernes samlede skriftlige kompetencer. Her er det oplagt, at dramatiklærere, der har erfaringer med andre måder at arbejde med skriftlighed på, går ind i de lokale udvalg – også med henblik på at få del i den elevtid, der alt andet lige kvalificerer elevernes portfolioarbejde.

B-niveauet og overvejelser:

Jeg bliver spurg, hvorfor vi ikke indfører portfolio på B-niveau.

Forslaget kom fra en erfaren kollega, der har både C- og B-niveau. Det har været drøftet i Fagligt Forum august 2009 og på bestyrelsesmødet i Dramatiklærerforeningen i september 2009. Vi vendte det grundigt og blev enige om at undlade at gøre det obligatorisk, da der på B-niveau er andre muligheder, som også tilgodeser hovedbekendtgørelsens krav. Der er tid til, at man laver mere systematiske analyser af forestillinger og andre værker. Desuden er der tre rapporter, som skal indeholde de personligt funderede faglige refleksioner. Der var dog flere indlæg i debatten, som

¹ Se osse Karen Sørensen: Dramatik - En grundbog. Systime 2008 s. 144-147

pegede på, at hvis man havde fået portfolioen til at fungere, ville man nok fortsætte med den på B-niveau – som et supplement til andre skriveøvelser og aktiviteter.

Konklusion

Portfolioen har, som det fremgår, nogle kvaliteter, der gør den anvendelig på C-niveau, hvor der kræves punktvis, personligt funderede faglige refleksioner, men ikke er krav om systematisk analyse som på B-niveau. I øjeblikket er vi i færd med at udarbejde nye vejledninger til de justerede læreplaner. Her vil vi gøre afsnittet om portfolio mere fyldigt, så der kommer forskellige paradigmatisk eksempler på, hvordan man kan gribe det an, så det får en anvendelig form. Kolleger med gode erfaringer er velkomne til at bidrage, så der kan komme en mangfoldighed af eksempler.

Hedvig Gerner Nielsen
Fagkonsulent

PS: Jeg henviser endvidere dels til vejledningen for C-niveau, dels til 2 artikler på nettet² og til en artikel i ”replik nr. 33” – 2008, hvor jeg svarer på spørgsmål om portfolioer (og meget andet) - blot for at dokumentere, at faglig og anden arrogance ligger mig fjernt.

² <http://www.emu.dk/gym/fag/dr/uvm/reformdramaturgi2.doc>
http://www.emu.dk/gym/fag/dr/uvm/fokus_paa_portfolio_og_C_05.doc